

RACIONALIZACÍ VNITŘNÍ STRUKTURY USKUPENÍ ARMÁDNÍHO DĚLOSTŘELECTVA K VYŠŠÍ EFEKTIVNOSTI JEHO BOJOVÉ ČINNOSTI

Údery raketového vojska a letectva tvoří v soudobém boji a operaci základ jaderného a palebného ničení nepřítele. Prostředky jaderného a chemického napadení se staly hlavním a nejmohutnějším prostředkem ničení. Historie všech válečných sražení nás v podstatě učí, že k dokončení úplné porážky nepřítele je nezbytné spojit úsilí všech druhů vojsk. Proto nadále má své místo v boji a operaci dělostřelectvo, neboť k plnění jednotlivých operačních úkolů se plánuje palebné ničení — nezávisle na použití prostředků jaderného napadení.

V poslední době jsme svědky velice výrazného růstu kvantitativních i kvalitativních ukazatelů zaváděných prostředků raketového vojska a dělostřelectva. Vyplyvá to z nutnosti výrazně zvýšit palebnou sílu pozemního vojska. Důraz byl položen i na úměrné zvýšení počtů dělostřelectva na všech stupních velení. Kritériem je jednak požadavek zvýšit samostatnost vševojskových svazků a útvarů v otázkách palebné podpory, jednak mít k dispozici u svazků a útvarů relativní dostatek kvalitních dělostřeleckých prostředků k jejich soustředění na zvolených směrech a vytvoře-

ní potřebných hustot hlavní k plnění operačních úkolů.

To např. znamená, že při průlomu připravené obrany nepřítele, což je limitující úkol z hlediska kalkulace potřeby dělostřelectva v operaci, je nutné soustředit řádově 400 hlavních na úseku průlomu divize. Průlom v pásmu armády zpravidla na styku dvou divizí vyžaduje soustředit 1000—1200 hlavních, při požadované hustotě 100 až 120 hlavních na kilometr úseku průlomu (při započítání účasti ostatních prostředků palebného ničení).

Současná organizační struktura dělostřelectva ČSLA se těmto požadavkům přibližuje, nicméně úkol dočasné centralizace dělostřelectva, zejména pro palebné ničení při plnění operačních úkolů, zůstává nadále platným principem.

Ustanovení Bojového řádu pozemního vojska jednoznačně ukládá, že palebné ničení nepřítele se plánuje nezávisle na použití jaderných zbraní. Vedení soudobé operace vyžaduje jako stálý prvek (proměnné hodnoty) operační sestavy vševojskové armády — armádní dělostřeleckou

skupinu (ADS), popřípadě armádní raketometnou skupinu (ARMS).

Armádní dělostřelecká skupina bude patřit k prvkům palebného systému vševojskové armády, jejíž úloha a místo bude proměnná, nicméně její vytvoření stanovené rozhodnutím velitele armády bude spíše pravidlem, než výjimkou. Zejména skutečnost nové kvality konvenční výzbroje potenciálního nepřítele, ale i taktických prostředků jaderného a chemického napadení, jsou důvody pro její vytvoření. Složení armádní dělostřelecké skupiny a armádní raketometné skupiny bude závislé především na hodnotě posílení vševojskové armády dělostřelctvem.

V současné době lze reálně předpokládat, že v podmínkách ČSLA vševojsková armáda na směru hlavního úderu může být posílena hodnotou 2 až 3 dělostřeleckých brigád, popřípadě celou dělostřeleckou divizí a několika oddíly dělostřelctva velké mohutnosti. Výzbroj těchto prostředků posílení představuje zbraně velkého dosahu se schopností dosáhnout vysoké hustoty palby, jako limitujícího faktoru k dosažení požadovaného stupně palebného ničení. Takové posílení dovoluje veliteli armády výrazně posílit svazky prvního sledu, při současném vytvoření dostatečně silné, účelově organizované armádní dělostřelecké skupiny, popřípadě armádní raketometné skupiny.

Při posílení vševojskových svazků je nutné respektovat zásadu, že dělostřelecké brigády přidělené k posílení, pokud to situace dovolí, dále **nerozdělujeme**. Využíváme jejich velkého dosahu a palebné síly k centralizovanému použití na zvoleném směru. Přitom manévr palbou těchto brigád zabezpečuje přímou palebnou podporu nejméně dvou prvosledových svazů za útok. Z toho je zřejmé, že armádní dělostřelecká skupina se bude vytvářet z jedné, nebo z několika brigád dělostřelecké divize frontu, popřípadě z armádních útvarů. V takovém případě **racionalizace** specifiky zaměřené bojové činnosti má své opodstatnění, neboť dovoluje účinnější využití samotných palebných prostředků, ale i prostředků bojového zabezpečení. V této souvislosti je nutné zdůraznit, že i účelově organizovaná příprava velitelů a štábů předurčených brigád a oddílů dělostřelctva velké mohutnosti výrazně ovlivňuje jejich efektivní použití v operaci a boji. V tomto smyslu máme v RVD ČSLA řadu pozitivních zkušeností.

Pro názornost uvažovaného modelu uvádím tento příklad:

Vševojsková armáda prvního operačního sledu je k vedení operace posílena dělostřeleckou divizí bez jedné dělostřelecké brigády a dvěma oddíly dělostřelctva velké mohutnosti.

Velitel armády se rozhodl vytvořit armádní dělostřeleckou skupinu ze dvou brigád dělostřelecké divize a oddílů dělostřelctva velké mohutnosti. ADS bude vést palbu na směru hlavního úderu a na její bázi se vytvoří průzkumný palebný komplex v hodnotě 4 dělostřeleckých oddílů. Zbývající část brigády a prostředky dělostřelctva armády přidělí svazkům prvního sledu podle návrhu velitele RVD. Na levém křídle armády, na samostatném směru, vytvoří velitel armádní raketometnou skupinu.

Tato varianta dovoluje k řízení bojové činnosti armádní dělostřelecké skupiny využít štáb dělostřelecké divize, jako štáb ADS. Za těchto podmínek lze vnitřní strukturu armádní dělostřelecké skupiny členit takto:

Z jedné kanónové dělostřelecké brigády (122mm K) vytvořit podskupinu I. s úkolem všeobecné palebné podpory svazků a útvarů prvního sledu. K plnění takového úkolu bude výhodné, když velitelsko-pozorovací stanoviště a pozorovatelná velitele brigády bude rozmištrěna poblíž předstunového velitelského stanoviště velitele divize. Velitelé oddílů brigády budou mít své pozorovatelné poblíž velitelů prvosledových útvarů a průzkumné orgány naváží co nejúžší součinnost. Prostředky průzkumu budou rozvinuty na společných stanovištích, čímž bude výměna zpráv a informací bezprostřední. Takto orientovaná podskupina vytváří podmínky pro účinné posílení palby divizí a pluků prvního sledu. S ohledem na úkol všeobecné palebné podpory se jeví jako výhodné do této podskupiny začlenit i až 2 oddíly 122mm raketometů.

Podstatou racionalizace práce je mimo jiné rozvinutí prostředků průzkumu na společných stanovištích s vševojskovým průzkumem, osobní kontakt velitelů, odpovídající složení podskupiny podle ráže a kvality zbraňových kompletů, jejich dosahu a účinnosti, kontinuita palebné podpory svazků prvního sledu a řízení palebné podpory podskupiny v rámci ADS. Tyto skutečnosti přirozeně nevylučují centralizované použití armádní dělostřelecké skupiny, jakož i důsledné plnění palebných úkolů dělostřelctva armády podle rozhodnutí velitele armády a rozkazů velitele RVD.

Z další těžké houfnicové dělostřelecké brigády (152mm SHKH) vytvořit podskupi-

nu II., jako průzkumný palebný komplet (PPK).

Velitelem průzkumného palebného kompletu bude velitel brigády. K plnění úkolu bude nezbytné posílit brigádu především prostředky průzkumu, dvěma dělostřeleckými průzkumnými vrtulníky z vrtulníkového roje a dvěma radiolokátory typu SNAR-10 z prostředků průzkumného dělostřeleckého oddílu armády. Dále bude nutné organizačně zabezpečit přímé předávání povětrnostních zpráv a u každého oddílu PPK zabezpečit odposlech vzdušného průzkumu. U oddílů brigády se předpokládá mít automatizované systémy řízení palby. V souladu s ustanovením Bojového řádu pozemního vojska a Bojového řádu RVD bude hlavním úkolem průzkumného palebného kompletu boj s nepřátelským dělostřelečtvem, především obrněným, samohybným, prostředky PVO, průzkumnými a palebnými systémy nepřítele, i jinými důležitými objekty a cíli, kde faktor času je limitujícím činitelem účinnosti úderu a palby.

Racionalizaci bojové činnosti této účelově členěné podskupiny ADS je nutné spatřovat především v její velké palebné síle, násobené vybavením automatizovanými systémy řízení palby, výrazným posílením prostředky průzkumu, ale i organizačními opatřeními velení. Rozhodujícímu kritériu — času — je podřazena struktura uskupení a zvýrazněna **pravomoc velitele průzkumného palebného kompletu** pro okamžitě zahájení palby.

Za těchto podmínek spojovací soustava brigády se vstupem prostředků průzkumu, posilových prostředků, jakož i nutných informací získávaných odposlechem, vnitřními úpravami provozu základní sítě velení — řízení palby, umožňuje plnění úkolů PPK v časových normách výrazně kratších, než v základním systému spojení ADS. Principiální schéma — viz **obr. 1**.

Za předpokladu, že oddíl dělostřelectva velké mohutnosti si velitel armády ponechává ve své podřízenosti, s ohledem na předpokládanou potřebu boření odolných obranných zařízení v průběhu operace, je možné z nich **vytvořit v rámci ADS podskupinu III. — daleké palebné činnosti a bojení**.

Tato varianta je možným řešením. Pro zdůvodnění může posloužit jako motivace dalších tvůrčích aplikací ustanovení bojových řádů, předpisů a směrnic pro operační přípravu. Varianta vnitřní struktury ADS — viz **obr. 2**.

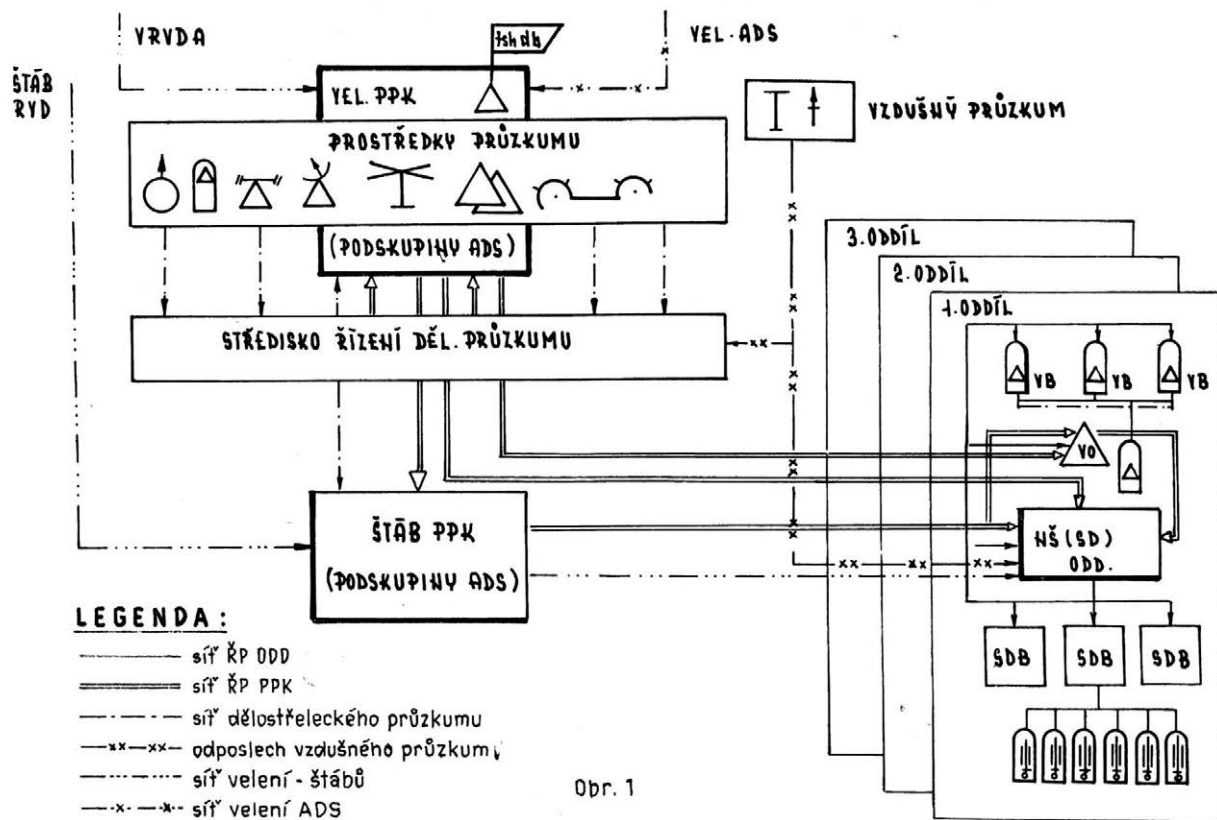
V souladu s rozhodnutím velitele armády, na samostatném směru armády se vytvoří a zaujme bojovou sestavu armádní ra-

ketometná skupina složená z raketometné brigády dělostřelecké divize. K existenci armádních raketometných skupin je třeba poznamenat, že vytváření samostatného prvku bojové sestavy armádního dělostřelectva je dáno potřebou soustředěného použití veliké palebné síly, kterou nesporně raketometná brigáda v současných podmínkách představuje. Dalším hlediskem je potřeba relativního rozšíření pásma působnosti armádního dělostřelectva. Při tomto řešení však není zanedbatelnou skutečností okolnost, že v posledních letech roste počet prvků bojové sestavy RVD přímo řízených velitelem RVD armády, při stagnujících počtech výkonných pracovníků jeho štábu. Domnívám se, že zejména v podmínkách, kdy velí armádní dělostřelecké skupině velitel dělostřelecké divize se svým štábem, lze volit variantu vytvoření podskupiny raketometů v rámci ADS. Jinou alternativou může být také případ, kdy bude vytvořena silná armádní raketometná skupina — z raketometné brigády dělostřelecké divize a organického raketometného pluku. V takovém případě je vhodné zcela analogicky vytvořit vnitřní strukturu ARMS ze dvou podskupin s prostorovým vymezením jejich bojové činnosti.

Bojová sestava armádní dělostřelecké skupiny je v souladu s ustanovením Bojového řádu RVD tvořena bojovými sestavami dělostřeleckých brigád (oddílů), velitelsko-pozorovacími stanovišti a pozorovatelnami skupiny, velitelským a týlovým velitelským stanovištěm (brigády, divize).

Bojová sestava musí vytvářet optimální podmínky pro plnění úkolů armádní dělostřelecké skupiny, pro efektivní využití bojových možností útvarů a jednotek skupiny, mít spolehlivé a pružné velení. Musí vytvářet podmínky pro účinnou součinnost jak s vševojskovými útvary a svazky, tak s jejich dělostřelečtvem při organizaci komplexního palebného ničení nepřítele. Zaujatá sestava musí také v terénu vytvářet podmínky a předpoklady pro účinnou ochranu a obranu před úderem jaderných zbraní, úderů letectva a dělostřelectva.

Prostory rozmístění palebných postavení oddílů armádního dělostřelectva volíme ve vzdálenosti 4–6 km od předního okraje. Mimo jiné, vzdálenost od předního okraje ovlivňuje také druh a ráže děl začleněných do skupin. Musím ale poznamenat, že v posledních letech, mnohdy vinou častých zákresů a nejrůznějších pracovních náčrtů, je zcela stereotypně zakreslována armádní dělostřelecká skupina za sestavami divizních a plukovních dělostřeleckých skupin. Takové pojetí je nevhodné a neodpovídá skutečné potřebě, ani principům promyšle-

ného uskupování dělostřelectva v operaci a boji. To proto, že armádní dělostřelectvo při plnění úkolů komplexního palebného ničení má obvykle charakter **příbraného** dělostřelectva, bez práva změny palebných postavení. Takový výklad a stereotyp by vedl ve svém důsledku k nehospodárnému plýtvání střelivem už proto, že uvažované objekty a cíle pro armádní dělostřelectvo (ADS, ARMS) ve své většině budou na dálkách střelby, kde obzvlášť roste spotřeba střeliva. Rozmísťování palebných postavení na mezních dálkách od předního okraje ale zase výrazně zkracuje možnost přímé palebné podpory útvarů a svazků prvního sledu. Nové, soudobé zbraně a zbraňové komplety dovolují řešit tento nežádoucí jev tak, že samohybné dělostřelectvo plní podstatnou část úkolů výjezdem do nejvhodnějších palebných postavení a po splnění úkolu v zájmu uchování životnosti je zase opouští. Volba těchto palebných postavení musí být ovlivňována mimo jiné také **ekonomickým** hlediskem plnění úkolu, představeným požadovanou spotřebou střeliva.

Velitelsko-pozorovací stanoviště brigády (útvary) se rozmísťuje poblíž předsunutého velitelského stanoviště divize, v jejímž pás-

mu plní úkoly. Velitelské stanoviště brigády (útvary) se nachází zpravidla v prostoru palebných postavení. Týlové velitelské stanoviště brigády, útvaru je spolu s týlovými jednotkami v prostoru týlu pluků prvního sledu. Velitelsko-pozorovací stanoviště velitele armádní dělostřelecké skupiny (velitele dělostřelecké divize) se volí zpravidla na úrovni předsunutých velitelských stanovišť divizí prvního sledu. Velitelské stanoviště armádní dělostřelecké skupiny (v případě, kdy velí skupině velitel dělostřelecké divize) je v blízkosti předsunutého velitelského stanoviště armády (záložního velitelského stanoviště armády). Týlové velitelské stanoviště armádní dělostřelecké skupiny se volí v prostoru týlu divizí prvního sledu.

K členění armádní dělostřelecké skupiny do šífky je kritériem požadavek přímé palebné podpory alespoň dvou divizí prvního sledu, zpravidla na směr hlavního úderu armády. Jsou-li u armádní dělostřelecké skupiny vytvořeny dvě podskupiny, je výhodné tyto vést v sestavě svazků. Budou-li účelově organizovány, pak se bude jejich působnost při plnění úkolu překrývat (průzkumný palebný komplet, podskupina boření apod.).

Dělostřelecká divize je svým charakterem účelovým svazkem frontu, a její pomocí velitel frontu, armády může velice účinně zvýraznit úsilí na zvoleném směru a vytvořit tak předpoklady pro změnu poměru síl. Princip centralizovaného použití dělostřelectva je rozhodujícím hlediskem pro velitele frontu při posilování armád prvního sledu, stejně jako pro velitele armády při uskupování posilových, ale i organických prostředků. Armádní dělostřelecká skupina, armádní raketometná skupina jsou účinným palebným prostředkem velitele armády k plnění a ovlivňování úkolů, které mají armádní význam. K těmto úkolům patří i účast armádního dělostřelectva v komplexním palebném ničení při prolamování obrany nepřítele, násilném přechodu vodní překážky, zasazování druhých sledů, účast při palebné protipřipravě, odrážení protiúderu, podpora operačních a taktických výsadek, podpora vlastních protiúderů apod.

Vytváření armádních dělostřeleckých skupin (ADS, ARMS) bude tedy v podmínkách organizovaného komplexního palebného ničení nepřítele spíše pravidlem, než výjimkou. V článku naznačené **účelové uskupování — racionalizace vnitřní struktury armádního dělostřelectva** je příspěvkem k dalšímu tvořivému rozpracování této problematiky na operačních stupních velení. Nové organizační struktury potenciálního nepřítele, zavádění nových zbraní a zbraňových systémů nás k tomu přímo vybízejí.